

ΜΕΤΑ- ΦΥΣΙCS I

λ-ensemble

Ναταλία Γεράκη • φλάουτο
Ίρις Λουκά • βιολί/βιόλα
Αλέξης Καραϊσκάκης-Νάστος • βιολοντσέλο
Λευκή Καρποδίνη • πιάνο
Άρτεμις Βαβάτσικα • ακορντεόν
Περικλής Λιακάκης • σύνθεση/ηλεκτρονικά/
απόδοση γραφικής παρτιτούρας

*φλάουτο, έγχορδα, πιάνο, ακορντεόν και
ηλεκτρονικά - μέσα από έργα του 20ού και
21ου αιώνα- μεταφέρουν εικόνες του φυσικού
κόσμου, αγγίζουν το κέντρο της ανθρώπινης
ύπαρξης και μεταφράζουν τα ανεξήγητα
φαινόμενα του σύμπαντος σε ήχο*

Από την απαρχή της, η ανθρωπότητα έχει υπάρξει μάρτυρας κοσμολογικών φαινομένων. Τα Φυσικά φαινόμενα, εν πολλοίς εκτός του ελέγχου του ανθρώπου, και τα ανεξήγητα Μεταφυσικά φαινόμενα εξελίσσονται ατέρμονα και αντικατοπτρίζουν τη σοφία του σύμπαντος.

Η σειρά **Meta- Physics** συνίσταται από προγράμματα ερμηνευμένα κάθε φορά από διαφορετικό σχηματισμό των μελών του **λ-ensemble**. Περιλαμβάνουν συνθέσεις εμπνευσμένες από φαινόμενα όπως: ηλιαχτίδες, βροχοπτώσεις, κρυστάλλους χιονιού, ήχους του δάσους, ήχους θηλαστικών, ιστορίες φαντασμάτων, καλέσματα ψυχών, βήματα δαιμόνων, μάγια και ξόρκια, όνειρα... Πρόκειται για μια περιδιάβαση στο σύμπαν, που μεταφράζεται σε ήχους που αντλούν από τη μουσική του 20ού και 21ου αιώνα.

Το πρόγραμμα **Meta- Physics I** περιλαμβάνει συνθέσεις των Ανέστη Λογοθέτη, George Crumb, Arvo Pärt, Kirill Volkov, Περικλή Λιακάκη και Xingzimin Pan για φλάουτο, βιολί, βιόλα, βιολοντσέλο, πιάνο, ακορντεόν και ηλεκτρονικά.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

α' μέρος

Kirill Volkov (1943)

Stichera (στιχηρά) για ακορντεόν και βιολοντσέλο, 1987

Arvo Pärt (1935)

Spiegel im Spiegel (καθρέφτης μέσα στον καθρέφτη) για βιολί και πιάνο, 1978

Xingzimin Pan (1986)

Kaidan (ιστορία πνευμάτων) op.13 για φλάουτο και πιάνο, 2013*

Ανέστης Λογοθέτης (1921-1994)

Oskulationen (σημεία συνεπαφής) γραφική παρτιτούρα για ελεύθερο συνδυασμό οργάνων, 1964

β' μέρος

George Crumb (1929)

Vox Balaenae (φωνή της φάλαινας) για φλάουτο, βιολοντσέλο και πιάνο, 1971

Περικλής Λιακάκης (1970)

Oscilators (ταλαντωτές)** για ηλεκτρονικά και ελεγχόμενο αυτοσχεδιασμό, 2020

* Πρώτη πανελλήνια εκτέλεση

** Πρεμιέρα

ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ανέστης Λογοθέτης (Πύργος Ανατολικής Ρωμυλίας 1921 - Βιέννη 1994)

Oskulationen (σημεία συνεπαφής), γραφική παρτιτούρα για ελεύθερο συνδυασμό οργάνων, 1964

Ο Ανέστης Λογοθέτης είχε τη φήμη του “παράξενου” Έλληνα συνθέτη στη Βιέννη, ο οποίος πριν την παρουσίαση κάποιου έργου του σηκωνόταν και προανήγγειλε στο κοινό, πως «τώρα είναι η ώρα για το δικό μου έργο και όποιος επιθυμεί, μπορεί να εγκαταλείψει την αίθουσα πριν ξεκινήσει η παρουσίαση»! Διέθετε εκείνο ακριβώς το χιούμορ που εξέλλειπε από το χώρο της μοντέρνας μουσικής, πόσο μάλιστα σε μια εποχή που μεσουρανούσε ο σειραϊσμός και η “θρησκεία του Darmstadt”. Το 1964, τη χρονιά που γράφτηκαν οι “Oskulationen”, η σκηνή της μοντέρνας μουσικής, και της μουσικής εν γένει, διέφερε πολύ από τη σημερινή. Μια από τις τότε ανάγκες ήταν οι μουσικοί ερμηνευτές να ξεφύγουν από την επιβολή του “δικτάτορα” μαέστρου, αλλά και του συνθέτη. Ο Λογοθέτης ήταν ένας από εκείνους τους συνθέτες που επιδίωξαν να σπάσουν αυτήν την ιεραρχία εκ των έσω. Η σημειογραφία του “Oskulationen” υπήρξε ριζοσπαστική για την εποχή της. Επιτρέπει στους μουσικούς να δημιουργήσουν κάθε φορά με την ερμηνεία τους μια νέα εκδοχή της σύνθεσης. Η φόρμα του έργου είναι “ανοιχτή” σε εντελώς διαφορετικές ερμηνείες· είναι ζητούμενο το έργο να ηχεί σε κάθε παρουσίασή του αλλιώς.

George Crumb (West Virginia, ΗΠΑ 1929)

Vox Balaenae (φωνή της φάλαινας) για φλάουτο, βιολοντσέλο και πιάνο, 1971

Η “Φωνή των φαλαινών” είναι έργο εμπνευσμένο από το τραγούδι/τους ήχους της μεγαλύτερης φάλαινας (του κητώδους θηλαστικού που χαρακτηρίζεται από τα εντυπωσιακά άλματα πάνω από το νερό), που ο Crumb άκουσε ηχογραφημένο από επιστήμονες-ερευνητές. Ο συνθέτης γράφει στην παρτιτούρα του έργου, πως η σκηνή θα πρέπει να φωτίζεται από ένα βαθύ μπλε χρώμα και οι ερμηνευτές να φορούν μαύρη μάσκα που να καλύπτει τα μάτια. Με αυτό τον τρόπο αποδυναμώνοντας συμβολικά την ανθρώπινη προβολή, φωτίζονται οι σαρωτικές, απρόσωπες δυνάμεις της Φύσης (αποκτηνωμένη φύση). Ακόμα ο συνθέτης δήλωνε πως θα ήθελε να είναι «όπως οι φάλαινες, που ταξιδεύουν στους ωκεανούς δίχως να γνωρίζουν σύνορα, δίχως να ξεχωρίζουν Ανατολή και Δύση».

Arvo Pärt (Paidev, Εσθονία 1935)

Spiegel im Spiegel (καθρέφτης μέσα στον καθρέφτη) για βιολί και πιάνο, 1978

Η συνθετική πορεία του Εσθονού Άρβο Περτ, ενός από τους σημαντικότερους εν ζωή συνθέτες θρησκευτικής μουσικής, χωρίζεται σε δύο περιόδους. Οι συνθέσεις της πρώτης περιόδου είναι επηρεασμένες από τον δωδεκαφθογγισμό ή τη νεοκλασική τάση που επικρατούσε εκείνη την εποχή. Η δεύτερη, στην οποία ανήκει το έργο “Spiegel im Spiegel”, είναι η περίοδος που ο Pärt βρίσκει τη φωνή του. Μετά από ένα διάστημα περίπου δέκα ετών, κατά το οποίο δεν συνέθεσε απολύτως τίποτα, το 1977 αρχικά ξανά να γράφει. Δημιουργεί το “Tintinnabuli”, μια μουσική της οποίας οι ρίζες βρίσκονται στην εκκλησιαστική μουσική της Αναγέννησης και στο γρηγοριανό μέλος. Τα έργα αυτής της περιόδου είναι μινιμαλιστικά και δημιουργούν στον ακροατή διάθεση διαλογισμού. Ο ίδιος περιγράφει πως «το Tintinnabulation είναι ένας χώρος στον οποίο μπαίνω όταν ψάχνω απαντήσεις για τη ζωή, τη μουσική, τη δουλειά. Στις “σκοτεινές” μου στιγμές έχω τη σίγουρη αίσθηση, πως

οτιδήποτε έξω από αυτόν τον χώρο δεν έχει νόημα... θα μπορούσα να παρομοιάσω τη μουσική με άσπρο φως που περιλαμβάνει όλα τα χρώματα. Μόνο ένα πρίσμα μπορεί να ξεχωρίσει τα χρώματα και να τα αναδείξει, κι αυτό είναι η ψυχή του ακροατή». Το "Spiegel im Spiegel" γράφτηκε για βιολί και πιάνο, αλλά έχει διασκευαστεί και για πολλά άλλα όργανα. Πρόκειται για ένα από τα πιο δημοφιλή έργα του συνθέτη και του 20ού αιώνα εν γένει.

Kirill Volkov (Μόσχα, Ρωσία 1943)

Stichera (στιχηρά) για ακορντεόν και βιολοντσέλο, 1987

Το έργο "Stichera" του Ρώσου συνθέτη Κίριλ Βολκόφ αντλεί έμπνευση από την ποίηση και τους ύμνους της μεσαιωνικής Ρωσίας. Η δομή του παραπέμπει στον αντιφωνικό χαρακτήρα της ρωσικής ορθόδοξης εκκλησιαστικής μουσικής. Στην εκκλησιαστική υμνολογία "στιχηρά" είναι τα τροπάρια που ψάλλονται μετά από τους τελευταίους στίχους ενός ψαλμού, στην αρχή των ακολουθιών του εσπερινού και του όρθρου. Έμπνευση για τα "Stichera" του Volkov στάθηκαν μια σειρά από στιχηρά που αποδίδονται στον Ιβάν τον Τρομερό. Ένα ακόμα πεδίο της παράδοσης που ενέπνευσε τον συνθέτη είναι και αυτό των μουσικών οργάνων, αφού ενσωμάτωσε στη μουσική του παραδοσιακά όργανα της Ρωσίας, όπως το μπαγιάν που είναι από τα πιο αγαπημένα του.

Xingzimin Pan (Κίνα, 1986)

Kaidan (ιστορία πνευμάτων) για φλάουτο και πιάνο, op.13, 2013 / *Πρώτη πανελλήνια εκτέλεση*

Ο νέος Κινέζος συνθέτης Σέντσουμιν Παν έχει βραβευτεί σε πολλούς διεθνείς διαγωνισμούς σύνθεσης και έργα του -όπως τα αντιπροσωπευτικά "Poem I", "What Flowers Tell You", "Three Eternal Questions"- παίζονται παγκοσμίως λαμβάνοντας εξαιρετικές κριτικές από τον τύπο και το κοινό. Ο Pan είναι καθηγητής σύνθεσης στο South China Normal University, ενώ δίδαξε μουσική θεωρία στο Πανεπιστήμιο της Βόρειας Αϊόβα και στο Πανεπιστήμιο της Γιούτα στις ΗΠΑ. Στο έργο του "Kaidan" για φλάουτο και πιάνο πειραματίζεται με καινούργιες δυνατότητες παραγωγής ήχου και σημειογραφίας. Στα γιαπωνέζικα η λέξη "Kaidan" σημαίνει ιστορία τρόμου ή πνευμάτων. Το έργο δεν αναφέρεται σε κάποια συγκεκριμένη ιστορία αλλά προσπαθεί να δημιουργήσει την ατμόσφαιρα και συναισθηματική κατάσταση που συνδέεται συνήθως με την αφήγηση τέτοιων ιστοριών. Για να το πετύχει αυτό χρησιμοποιεί ποικίλες τεχνικές τόσο στο φλάουτο όσο και στο πιάνο. Η μελωδία πηγάζει από ένα κινέζικο παραδοσιακό τραγούδι, το "Ku Qi Qi" ("Εφτά Περίοδοι Θρήνου"), που εδώ χρησιμοποιείται για να πενήσει τους νεκρούς και να ημερέψει τα πνεύματά τους. Το κομμάτι έχει ερμηνευτεί και μελετηθεί από πολλούς μουσικούς παγκοσμίως.

Περικλής Λιακάκης (Αθήνα 1970)

Oscillators (ταλαντωτές) για ηλεκτρονικά και ελεγχόμενο αυτοσχεδιασμό, 2020 / *Πρεμιέρα*

Σε αυτό το έργο, που είναι αφιερωμένο στα μέλη του λ- ensemble, ο κάθε μουσικός αντιμετωπίζεται σαν ένα είδος "ταλαντωτή" ο οποίος με τη δική του ταλάντωση, προσφέρει τη δική του, μοναδική, συχνότητα στο τελικό μουσικό αποτέλεσμα. Ο όρος "ελεγχόμενος αυτοσχεδιασμός" παραπέμπει στον ιδιαίτερο τρόπο με τον οποίο τα μέλη του συνόλου συνυπάρχουν μουσικά επί της σκηνής, αλλά και πολύ πριν, στις πρόβες, όταν όλοι μαζί ερμηνεύουμε μια παρτιτούρα, όχι με την ευλάβεια ενός θρησκόληπτου που "πιστεύει χωρίς να ερευνά", αλλά με την άγρια πίστη ενός τάγματος μοναχών που προσπαθούν να έρθουν σε επαφή με την αληθινή υπόσταση των μεγάλων αινιγμάτων.